

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

§ 301
§ 44

03.12.2018
11.12.2018

Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan lainhakemus II-vaiheen toteuttamiseksi

127/07.01.02/2017, 144/07.01.02/2017

Kunnanhallitus 03.12.2018 § 301

144/07.01.02/2017, 127/07.01.02/2017

Kunnanhallitus 18.12.2017 § 296

Kymijoen Kyläkuitu osuuskunta on tehnyt Iitin kunnalle esityksen, jossa aiemmista periaatepäätöksistä (takaus) poiketen se hakee lainarahoitusta Kuukso-Sääskjärvi ja Vuolenkoski hankealueiden valokuituverkon toteuttamista varten.

Vastaavien alueiden nopeiden tietoliikenne yhteyksien järjestämisestä (Ukkonet LTE-tukiasemapaalvelut) on kunnalle tehnyt tarjouksen Ukkoverkot Oy.

Iitin kunta on tilannut päätöksenteon tueksi ulkopuolisen arvion Kymijoen kyläkuitu osk:n taloudellisesta tilanteesta ja rahoituksen mahdollisista riskeistä kunnalle. Selvitys valmistuu viikolla 50.

Asian esittely ja päätösehdotus täydennetään selvityksen valmistuttua.

Lisätietoja: kunnanjohtaja Riku Rönholm, puh. 040 735 3967

Ehdotus

kunnanjohtaja

Kunnanhallitus merkitsee kokouksessa annetun selostuksen pohjalta valmistelutilanteen tiedoksi.

Päätös

kunnanhallitus:

Keskustelun aikana Merja Lonka esitti Sinikka Heinosen kannattamana, että päätökseen lisätään kunnanjohtajan ehdotuksen jatkoksi seuraava teksti: ja päättää pyytää lausunnon Kuntaliitolta ja Kuntien takauskeskukselta seuraavista asioista:

- Miten päätöksenteko koskien takaus- ja vakuusasiaa tulee jäsentää?
- Miten Kuntalain 129 §:ssä mainittu riittävä vastavakuus tulee määritellä?
- Miten Kuntalain 129 §:ssä mainittu riittävä vastavakuus tulee suhteuttaa kunnan taloudelliseen tilanteeseen?
- Miten vakuuden riittävyys tulee arvioida?

Päätettyään keskustelun puheenjohtaja tiedusteli, voiko kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyä esitetyn muutoksen. Kunnanhallitus hyväksyi.

Puheenjohtaja totesi kunnanhallituksen yksimielisesti päättäneen merkitä kokouksessa annetun selostuksen pohjalta valmistelutilanteen tiedoksi ja päättäneen pyytää lausunnon Kuntaliitolta ja Kuntien takauskeskukselta seuraavista asioista:

- Miten päätöksenteko koskien takaus- ja vakuusasiaa tulee jäsentää?
- Miten Kuntalain 129 §:ssä mainittu riittävä vastavakuus tulee määritellä?
- Miten Kuntalain 129 §:ssä mainittu riittävä vastavakuus tulee suhteuttaa kunnan taloudelliseen tilanteeseen?
- Miten vakuuden riittävyys tulee arvioida?

Merkittiin, että Juha Vierumäki poistui kokouksesta ennen tämän asian päätöksentekoa klo 19:37.

Kunnanhallitus 14.05.2018 § 121

Kunnanhallituksen käsiteltyä asiaa edellisen kerran on asian valmistelu jatkunut seuraavasti:

Pyydetty kunnanhallituksen päätöksen mukaiset lausunnot Kuntien takauskeskukselta ja Kuntaliitolta.

Lausunto Kuntien takauskeskukselta (Niemeläinen) saapunut kuntaan 21.12.2017.

21.12.2017 Tapaaminen Kouvolan kaupungintalolla, jossa Kymijoen kyläkuidun ja Kouvolan kaupungin edustajat mukana. Tapaamisen aiheena rahoitusesitys, vakuudet ja olemassa olevat lainat. Tapaamisessa sovittu, että Kymijoen Kyläkuitu osk. toimittaa mahdollisimman pian tilinpäätöksen 2017 valmistuttua päivitetyn rahoitusesityksen Iitin kunnalle. Tapaamisesta Jarno Laitisen sähköpostimuistio.

Lausuntopyynnön johdosta 3.1.2018 tapaaminen Kuntaliiton lakiosaston edustajien (Lebedeff ja Sulonen) kanssa Helsingissä. Kuntaliitto ei anna kirjallista lausuntoa, mutta kävi tapaamisessa läpi päätöksenteon kannalta tärkeitä asioita. Iitin kunnasta tapaamiseen osallistui puheenjohtajistotoimikunta ja hallinto- ja talousjohtaja. Tapaamisesta laadittu muistio.

Ulkopuolinen selvitys osuuskunnan taloudellisesta tilanteesta ja rahoitukseen liittyvistä riskeistä valmistunut alustavasti. Lopullinen versio edellyttää laskentaa päivitetyn rahoitusesityksen mukaisilla tiedoilla.

29.3.2018 Tapaaminen Kymenlaakson Osuuspankilla, jossa mukana myös Kyläkuidun, Kouvolan, Iitin ja Finnveran edustajat. Käsitelty rahoituksen

aikataulua ja sen reunaehdoja. Päivitetty rahoitusesitys luvattu kuntien käsiteltäväksi toukokuun alussa. Tapaamisesta Jarno Laitisen sähköpostimuistio.

Saatu asiantuntijalausunto (OTT Kai Kalima) 29.4.2018 Iitin kunnan oikeudesta antaa laina Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnalle.

Tarkempi selvitys valmistelusta ja tapaamisten sisällöstä annetaan kokouksessa.

Lisätietoja: kunnanjohtaja Riku Rönholm, puh. 040 735 3967

Lisätietoja: hallinto- ja talousjohtaja Jarkko Salonen, puh. 040 726 2990

Ehdotus

kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus merkitsee kokouksessa annetun selostuksen pohjalta valmistelutilanteen tiedoksi ja toteaa, että strategia-asiakirjassa määritetty aikataulu päätöksenteosta 1.6.2018 mennessä ei ole mahdollinen Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan päivitetyn esityksen puuttuessa.

Kunnanhallitus esittää edellä mainitun valmistelutilanteen tiedoksi kunnanvaltuustolle.

Päätös

kunnanhallitus:

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen yksimielisesti.

Kunnanvaltuusto 29.05.2018 § 24

Ehdotus

Kunnanhallitus

Kunnanvaltuusto merkitsee esittelytekstissä selostetun valmistelutilanteen tiedoksi.

Päätös

kunnanvaltuusto:

Kunnanvaltuusto yksimielisesti hyväksyi kunnanhallituksen ehdotuksen.

Kunnanhallitus

Kymijoen Kyläkuitu osuuskunta hakee 3.8.2018 päivätyllä hakemuksellaan 2,33 miljoonan euron rakentamisen aikaista lainaa (2 vuotta) viimeisten Iitin

kunnan alueella olevien valtiollisen Nopea laajakaista -hankealueiden rakentamiseksi alla mainituilla ehdoilla.

- Korkomarginaali 2%, lyhennysvapaa 3 vuotta ja laina aikaa 15 vuotta lyhennysvapaan jälkeen.
- Arvioitu pitkäaikainen laina tukien jälkeen 1,4 miljoonaa euroa
- Lainan vakuutena Kouvolan kaupungin hallussa olevat panttivelkakirjat (panttien jako on neuvoteltava Kouvolan kaupungin kanssa erikseen)

Kymijoen kyläkuitu osuuskunnan verkoston 1. rakennusvaihetta koskevan periaatepäätöksen (KVALT 12.4.2011 § 19 ja KVALT 24.1.2012 § 4) osana on ollut sitoutuminen valokuituhankkeen 1-vaiheen rahoitukseen kunnan tukiosuudella (avustus) silloisessa hankeohjelmassa määritellyllä tavalla. Periaatepäätös on koskenut muutoin kunnan takauksen myöntämistä osuuskunnan lainoitukselle. Periaatepäätöksen pohjalta kunnan talousarvioissa on myöhemmin vuosina varattu avustuspääsumääräraha myös valokuituhankkeen seuraaviin toteutusvaiheisiin. Periaatepäätöksestä johdettu Iitin kunnan avustus nyt toteutettavalle osalle verkostoa on osuuskunnan arvion mukaan 505 000 euroa.

Asian valmistelu

- Asia on tullut vireille Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan Iitin kunnalle toimittamalla 9.10.2017 päivätyllä lainahakemuksella, jota osuuskunta on päivittänyt 3.8.2018 päivätyllä hakemuksella (liite).
- Kunnanhallitus on kokouksessaan 18.12.2017 ohjeistanut virkamiesvalmistelua (Kh 18.12.2017 § 296).
- Kunnanhallituksen 18.12.2017 ohjeistuksen perusteella on pyydetty ja saatu Kuntien takauskeskukselta 21.12.2017 päiväty lausunto (liite).
- Iitin kunnalta ja Kouvolan kaupungilta haetuista lainoista on pidetty 21.12.2017 neuvottelu Iitin kunnan, Kouvolan kaupungin ja Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan edustajien kesken (Muistio liitteenä – liite)
- Kunnanhallituksen 18.12.2017 ohjeistuksen johdosta on 3.1.2018 pidetty Kuntaliiton lakimiesten kanssa neuvottelu lainan myöntämiseen liittyvistä oikeudellisista kyvymyksistä. (Muistio liitteenä – liite)
- Osuuskunnan lainoituksesta on pidetty 29.3.2018 neuvottelu Iitin kunnan, Kouvolan kaupungin, Finnvera Oyj:n, Kymenlaakson osuuspankin ja Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan edustajien kesken.
- Oikeustieteen tohtori Kai Kalimalta on pyydetty ja saatu 29.4.2018 päiväty Kymijoen Kyläkuuidun lainoittamista koskeva asiantuntijalausunto (liite).
- Talco Knowhow Oy:ltä on pyydetty ja saatu 31.8.2018 päiväty Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan velanhoitokykyä koskeva lausunto (liite).

- Kouvolan kaupungilta on saatu käyttöön KPMG Oy Ab:n laatima 18.9.2018 päivätty arvio Kymijoen Kyläkuidun lainatakauksien ja lainaehdojen muuttamisen valtioneuvostokäytännöllisistä kysymyksistä.
- Kouvolan kaupungilta on saatu käyttöön Asianajotoimisto Krogerus Oy:n asianajaja Simo Aution laatima 20.9.2018 päivätty muistio Kymijoen Kyläkuidun rahoitusehtojen muuttamisen valtioneuvostokäytännöllisistä näkökohdista (liite).

Lainahakemus

Kymijoen Kyläkuitu toimitti alkuperäisen 2,33 miljoonan euron lainahakemuksen Iitin kunnalle 9.10.2017 jonka pohjalta asian valmistelu on aloitettu. Laina-aika ja lainaehdot sekä vanhoille lainoille tarvittavat järjestelyt ovat tarkentuneet valmistelun edetessä minkä pohjalta osuuskunta on tehnyt kunnalle päivitetyn lainahakemuksen (liite). Päivitetty 3.8.2018 päivätty lainahakemus on sisällöltään seuraava:

”Kymijoen Kyläkuitu osk. on toistaiseksi rakentanut Iitin kunnan alueella Sitikkala-SäyhTEE-Lyötilä hankealueen ja hakee rakentamisen aikaista lainaa Kuukso-Sääskjärven ja Vuolenkosken aluiden rakentamiseksi.

Kuukso-Sääskjärvi -hankealueen rakentamisen mahdollistaa Kausalan tietoverkon. Runkolinja Sitikkala-SäyhTEE-Lyötilä -hankealueelta kohti Etelä-Iittiä kulkee Kausalan taajaman kautta ja haja-asutusalueen valokuituverkon valmistuttua, Kyläkuitu laajentaa verkkoa koko Kausalan alueelle. Laajentaminen voidaan toteuttaa vaiheittain yhdessä energiayhtiön kanssa (KSS Energia). Kausalan markkinaehtoiseksi rakentamiseksi on käynnistetty Leader hanke.

Vuolenkoski hankealueelle Kyläkuitu on saanut 50 % ennakkomaksatuksen Viestintävirastolta.

Kymijoen Kyläkuitu osuuskunta hakee 2,33 miljoonan euron rakentamisen aikaista lainaa (2 vuotta) viimeisten Iitin kunnan alueella olevien valtiollisen Nopea laajakaista -hankealueiden rakentamiseksi alla mainituilla ehdoilla.

- *Korkomarginaali 2%, lyhennysvapaa 3 vuotta ja laina ajan 15 vuotta lyhennysvapaan jälkeen.*
- *Arvioitu pitkäaikainen laina tukien jälkeen 1,4 miljoonaa euroa*
- *Lainan vakuutena Kouvolan kaupungin hallussa olevat panttivelkakirjat (panttien jako on neuvoteltava Kouvolan kaupungin kanssa erikseen)”*

Osuuskunnan hallitus on 2.8.2018 kokouksessaan päättänyt yllämainittua lainahakemusta koskevan päätöksen lisäksi, että osuuskunta:

- Hakee Kouvolan kaupungilta lainaa 3. vaiheen Hillosensalmen alueen laajakaistan rakentamiseksi. Haettavan lainan määrä on 1 200 000

euroa, korkomarginaali 2 % ja laina-aika 18 vuotta siten, että kolme ensimmäistä vuotta ovat lyhennysvapaita.

- Hakee Iitin kunnalta ja Kouvolan kaupungilta muutosta 1. vaiheen lainojen (takausprovisioihin siten, että takausprovisiot alennettaisiin kahteen (2) prosenttiin. (Hakemus käsitellään erillisenä pykälänään).
- Hakee Kouvolan kaupungilta muutosta Kouvolan kaupungin osuuskunnalle myöntämään alkuperäiseltä lainasummaltaan 4,5M euron lainaan siten, että lainan korkomarginaali alennettaisiin kahteen (2) prosenttiin ja takaisinmaksuaikaa muutettaisiin siten, että lainaan myönnettäisiin 3 vuoden lyhennysvapaa jonka jälkeen laina maksettaisiin takaisin 15 vuodessa.

Kouvolan kaupunginhallitus on kokouksessaan 19.11.2018 tehnyt em. hakemuksia koskevat myönteiset päätökset (Kvlla kh 19.11.2018 §:t 390-392).

Osuuskunta tarjoaa vakuutena molemmille kunnille Kouvolan hallussa olevia panttivelkakirjoja, jotka kohdistuvat osuuskunnan käyttö-, vaihto- ja rahoitusomaisuuteen (yrityskiinnitys). Kaupungilla on hallussaan osuuskunnan panttikirjoja 6.000.000 euron määrästä, etusija/järjestysnumerot 5-10. Kouvolan kaupungin tähän mennessä osuuskunnalle myöntämät lainat (28.11.2018) ja Kouvolan kaupungin takausvastuut vastaavat lähes Osuuspankilta vapautuneiden ja Kouvolan kaupungin hallussa olevien panttikirjojen määrää. Kouvolan kaupunki ei ole päätöksenteossaan ottanut kantaa vakuuden ns. reaaliarvoon vaan perustanut arvionsa vakuuden riittävydestä yksinomaan panttikirjojen määrään.

Myöhemmin ns. vakuuspoolisopimuksen mukaan Kymenlaakson osuuspankilta vapautuvat panttikirjat tulevat niin ikään kuntien myöntämän rahoituksen vakuudeksi. Toistaiseksi panttikirjat 1-4 ovat osuuspankin hallussa ja mukana Osuuspankin, Finnveran, Kouvolan kaupungin ja Iitin kunnan välisessä sopimuksessa yhteisten vakuuksien ottamisesta, hallinnoinnista ja realisoinnista.

Kunnan päätöksenteon oikeudellinen perusta.

Lainan myöntämisen lähtökohtaisena edellytyksenä on, että sillä tuettavan toiminnan tulee kuulua kunnan yleiseen toimialaan.

Laista laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla (1186/2009) ilmenee, että laajakaistarakentamisen tukemista haja-asutusalueilla lainoin ja avustuksin pidetään kunnan yleiseen toimialaan kuuluvana tehtävänä edellyttäen, että lainsäädännössä asetetut tietyt ehdot täyttyvät. Lainan myöntämisen osuuskunnan hakemaan tarkoitukseen voidaan siten katsoa kuuluvan kunnan toimialaan, eikä estettä lainan myöntämiselle sitä kautta ole olemassa.

Kunnan mahdollisuutta antaa lainoja, takauksia tai muita vakuuksia on rajoitettu kuntalain (410/2015) 129 §:ssä. Kuntalain 129 §:n 1 momentti kuuluu seuraavasti:

”Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.”

Kuntalain 129 §:n rajoitusta arvioitaessa on siten tarkasteltava kolmea kriteeriä:

1. Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä.
2. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski.
3. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.

Haetun lainan vaikutus kunnan kykyyn vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä.

Oikeustieteen tohtori Kai Kaliman Iitin kunnalle laatimassa lausunnossa (liite) on arvioitu myös kuntalain 129 §:n problematiikkaa. Lausunnossa todetaan mm. ”*[L]ainauksella lisääntyvän vastuun toteutuminen ei saa vaarantaa kunnan toiminnan jatkuvuutta.*”

Iitin kunnalla on tilinpäätöksen 2017 mukaan kertyneitä ylijäämiä 1.821.000 euroa. Vuoden 2018 tilinpäätöksen arvioidaan olevan selvästi alijäämäinen. Tämän hetken arvio alijäämästä on noin miljoona euroa. Lopulliseen toteumaan vaikuttavat keskeisesti se millaisina loppuvuoden verotilitykset ja ennakoitujen verotilityksiin tehtävät oikaisut toteutuvat sekä se millainen on kunnan SOTE-menojen lopullinen toteuma. Mikäli alijäämä toteutuu arvioidun suuruisena, ovat kunnan kertyneet ylijäämät vuoden 2018 lopussa noin 800.000 euroa.

Mikäli lainaan sisältyvä riski realisoituisi kokonaisuudessaan, aiheuttasi se kunnan kertyneiden ylijäämien painumista negatiivisiksi. Ottaen huomioon vuoden 2018 odotettavissa olevan alijäämäisen tuloksen, tulisivat kunnan kertyneet ylijäämät painumaan negatiivisiksi myös siinä tapauksessa, että lainaan sisältyvä riski toteutuisi merkittävältä osaltaan, vaikkakaan ei kokonaisuudessaan.

Kunnan taseen alijäämä voi muodostaa perusteen kuntalain 118 §:n mukaisen arviointimenettelyn käynnistämiseksi, mikäli alijäämää ei saada katettua kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaisessa ajassa.

Toisaalta on otettava huomioon, että Iitin kunnalta haetun lainan, Kouvolan kaupungilta haetun lainan ja vanhojen lainojen takaisinmaksuun esitetty

kolmen vuoden lyhennysvapaa merkittävästi vähentää todennäköisyyttä siitä, että lainan sisältyvä riski realisoituisi ainakaan lyhennysvapaavuosien aikana.

Osuuskunnan hakema laina ja hankkeen toteuttamiseen liittyvä avustus tulisivat kunnan puolella rahoitettavaksi kunnan oman lainanoton lisäyksellä. Kunnan lainat lisääntyisivät noin 415 eurolla per asukas (340€ laina / 75€ avustus). Lainamäärän lisäystä voidaan pitää merkittävänä. Se ei kuitenkaan vielä yksistään nosta kunnan lainamäärää tasolle joka täyttäisi kuntalain 118 §:n 3 momentissa kuntakorsnenin lainamäärälle tai suhteelliselle velkaantumiselle asetetut kriteerit.

Toteutuessaan lainaan sisältyvällä riskillä olisi oleellinen vaikutus kunnan talouteen. Riskin toteutuminen ei kuitenkaan kunnan nykyisessä taloudellisessa tilanteessa yksistään vielä johtaisi tilanteeseen, jossa kunnan kyky vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä vaarantuisi. Mikäli kunnan taloutta ei tulevina vuosina saada tasapainotettua, huononee kunnan riskinkantokyky entisestään ja samalla kunnan kyky vastata haettuun lainaan sisältyvästä riskistä.

Haettuun lainaan sisältyvästä riskistä.

Suhteutettuna kunnan käyttötalouteen (noin 44,6M euroa TA2019) vastaa osuuskunnan pyytämä laina noin 5,1 prosenttia kunnan käyttötaloudesta. Suhteutettuna kunnan tuloverokertymään vastaa osuuskunnan pyytämä laina noin 2,5 tuloveroprosentin vuotuista verokertymää. Realisoituessaan kokonaisuudessaan riskiä voidaan pitää kunnan kannalta taloudellisesti merkittävänä.

Kunnalle lainan antamisesta aiheutuvaa riskiä arvioitaessa on otettava huomioon myös riskin realisoitumisen todennäköisyys sekä se missä laajuudessa riski mahdollisesti toteutuisi. Riskin realisoitumisen todennäköisyyttä on arvioitava ensisijaisesti osuuskunnan taloudellisen tilanteen ja liiketoiminnan lukujen pohjalta. Toteutuvan riskin määrään vaikuttaa keskeisesti lainalle saatavien vakuuksien arvo mahdollisessa realisointitilanteessa.

Osuuskunnan omien ennustelaskemien perusteella osuuskunta kykenisi huolehtimaan kunnalta haetun lainan sekä osuuskunnalla olevien muiden lainojen takaisinmaksusta. Laskelmiin sisältyy oletuksena merkittävä käyttäjämäärien kasvu, minkä toteutumisesta ei ole varmuutta. Osuuskunnan omaan ennusteeseen sisältyy näin ollen riski käyttäjämäärien toteutumisesta. Mikäli käyttäjämäärät eivät lisäännä ennustetusti, eivät myöskään niiden perusteella lasketut liikevaihto-odotukset toteudu.

Osuuskunnan laskelmien ja ennusteiden voidaan arvioida tehdyn osuuskunnan parhaiden ja perusteltujen näkemysten pohjalta.

Todennäköisesti lainanhakijan omat laskelmat ovat kuitenkin enemmän positiivisuuteen kuin negatiivisuuteen tai varovaisuuteen taipuvaiset. Kunnan päätöstä ei voidakaan perustaa yksinomaan lainanhakijan omille tulevaisuuden ennusteille ja laskelmille, joskin nekin on päätöksenteossa otettava huomioon.

Iitin kunta on tilannut Talco Knowhow Oy:ltä lausunnon Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan velanhoitokyvystä (liite). Lausunnon on laatinut HT-tilintarkastaja Lasse Talsi. Lausunnon johtopäätös on ettei osuuskunnan nykyinen kassavirta ole riittävä osuuskunnan nykyisten lainojen vuotuisiin lainalyhennyksiin ja korkokuluihin, vaikka lainojen kokonaiskorko olisi 2,5 ja lainojen vuosilyhennykset jaksotettu 15 vuodelle. Osuuskunnan nykyisten lainojen hoitaminen edellyttäisi 2100 maksavaa liittymää, eli noin 500 liittymän lisäystä osuuskunnan ilmoittamasta nykymäärästä.

Talcon lausunto on annettu osuuskunnanalla 6/2018 olleiden lainojen perusteella. Siinä ei ole otettu huomioon Iitin kunnalta ja Kouvolan kaupungilta haettujen uusien lainojen vaikutusta osuuskunnan lainanhoitokykyyn. Peustellusti voidaan arvioida, että uusien lainojen hoitaminen edellyttää vielä merkittävästi suurempaa määrää liittymiä ja aktiivisia käyttäjiä.

Haetun lainan pitkä takaisinmaksuajan voidaan arvioida riskiin kahtalaisesti. Kolmen vuoden maksuvapaa lainan alussa todennäköisesti tarkoittaa, että riski ei realisoidu ainakaan sinä aikana. Pitkä maksuaika laskee vuotuisia lainanhoitokuluja mikä sinällään helpottaa osuuskunnalle lainoista aiheutavaa vuotuista rasitetta ja samalla pienentää lainojen takaisinmaksuun sisältyvän riskin realisoitumisen todennäköisyyttä.

Toisaalta pitkä laina-aika aiheuttaa sen, ettei varmuudella voida ennustaa ja arvioida millaisia mahdollisia korvaavia ja vaihtoehtoisia tiedonsiirtoteknologioita laina-aikana kehitetään ja otetaan käyttöön. Tämä tuo mukanaan riskin siitä, että laina-ajan loppupäässä käyttäjät vaihtavat käyttämään vaihtoehtoisia palveluja ja/tai osuuskunnan tarjoamiin palveluihin kohdistuu hintaeroosiota. Riskin toteutumisen todennäköisyyttä ja sen vaikutusta on kuitenkin mahdoton luotettavasti arvioida.

Tilanteessa jossa osuuskunnan kyky suoriutua lainanhoitokuluistaan syystä tai toisesta osoittautuisi riittämättömäksi, ei se välttämättä automaattisesti aiheuttaisi jäljellä olevan lainamäärän koitumista kunnan tappioksi. Kunnalla todennäköisesti olisi mahdollisuus erilaisin laina-aikaan ja korkoihin tehtävin muutoksin välttää riskin realisoituminen. Mahdollisuutta järjestellä lainoja tulevaisuudessa uudelleen ei kuitenkaan voida ottaa lainaa myönnettäessä kunnan päätöksenteossa huomioon. Päätöstä tehtäessä on arvioitava sitä kykeneekö lainanhakija huolehtimaan lainan takaisinmaksusta päätöksen mukaisin ehdoin.

Kunnan edut turvaavat vastavakuudet

Kuntain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.

Kuntalaki ei ota kantaa siihen, mikä on tulkittavissa riittävän kattavaksi vastavakuudeksi. Tulkintaan ei myöskään ole toistaiseksi ohjenuoraa oikeuskäytännöstä. Kuntaliiton lakimiesten kanssa käydyn neuvottelun (muistio liitteenä) perusteella on arvioitava, että lähtökohtaisesti vastavakuus on aina suhteutettava lainan suuruuteen ja kunnan kantokykyyn.

Erikseen on todettava, ettei vastavakuuden edellytetä lainsäädännössä tai oikeuskirjallisuudessa olevan täysin kattava. Vakuusvajetta voi olla ja viime kädessä sen kohtuullisuuden arvioi kunnanvaltuusto päättäessään lainan myöntämisestä.

Yrityskiinnityksen vakuusarvon määrittäminen

Vakuusarvon käsitteellä tarkoitetaan omaisuuden, esineiden ja oikeuksien kelpoista arvoa erilaisten sitoumuksien vakuutena. Vakuusarvoa arvioitaessa arvo suhteutetaan tavanomaisesti vakuuskohteen tämänhetkiseen käypään arvoon sekä arvon kehitykseen tulevaisuudessa. Mahdollisten myyntivaikeuksien tai esineen alhaisen kysynnän vuoksi erineen todellinen arvo voidaan tulevaisuudessa joutua myös alittamaan.

Yrityskiinnityksen alalaisen omaisuuden arvoa on haasteellista määrittää, sillä arvioinnissa ei noudateta yhtenäisiä menetelmiä eri toimijoiden kesken, vaan käytännön vaihtelevat luotonantajittain.

Tavanomaisesti yrityskiinnityksen arvonmäärittäminen vaikuttaa huomattavasti se, että yritykset voivat luovuttaa yrityskiinnityksen piiriin kuuluvaa omaisuutta suhteellisen laajasti niin, että kiinnityksen realisointivaiheessa realisointikelpoista omaisuutta ei juurikaan enää ole. Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan yrityskiinnityksen alaisena omaisuutena on pääosin osuuskunnan verkosto, joka ei tässä mielessä ole helposti myytävissä. Toisaalta verkoston luonne paikkaan ja tiettyyn toimintaan sidottuna asettaa oman merkittävän haasteen sen realisoinnille velkojen vakuudeksi. Tältä osin arvon määrittäminen yrityskiinnitykselle ei ole ollut mahdollista, koska se voi markkinatilanteesta ja verkon toiminnallisuudesta riippuen olla hyvinkin erilainen. Arvon määrittäminen voitaneen todeta vaikuttavan merkittävästi potentiaalisen ostajan mahdollisuudet harjoittaa verkostolla kannattavaa liiketoimintaa eli ns. toiminnan liikearvo pelkän verkoston uushankinta-arvon sijasta.

Yrityskiinnityksen tuottamaa etuoikeutta konkurssissa määrittelee laki velkojen maksunsaantijärjestyksestä. Yrityskiinnityksen tuottama etuoikeus on heikompi kuin lain 3 §:n mukaisen tavallisen panttioikeuden etusijajärjestys ja käytännössä tämän vuoksi yritysikiinnitystä käytetään usein vain täytevakuutena. Konkurssitilanteessa yritysikiinnityksen haltijalla on etuoikeus ainoastaan 50 prosenttiin siitä omaisuudesta, joka on jäljellä paremmalla etusijaoikeudella olevien velkojen jälkeen. Ulosmittaustilanteessa yritysikiinnitykseen kohdistuvalla panttioikeudella on 100% etuoikeus, mutta ulosmittausta ei voida pitää realistisena skenaariona yritysikiinnityksen kohteena olevan verkoston osalta.

Osuuskunta Kymijoen Kyläkuidun vastuut ja vakuudet, mikäli Iitin kunta myöntää pyydetyn lainan:

LAINAT	VAKUUS
Laina 1 Kymenlaakson OP 1 070 952 euroa	Vakuutena panttikirjat 1-4, yhteensä 4 miljoonaa euroa
Laina 2 Kymenlaakson OP 1 711 116 euroa	Lisäksi kuntien takaukset, joiden takausvastuut: Kouvola 970 377e Iitti 313 288e Seuraava panttikirja vapautuu OP:ltä, kun vastuut heillä alittavat 2 miljoonaa euroa.
Laina 3 Kouvolan Kaupunki 3 587 500 euroa	Vakuutena panttikirjat 5-10 yhteensä 6 miljoonaa euroa, jaetaan olemassa olevien pääomien suhteessa
Laina 4 Kouvolan Kaupunki 1 200 000 euroa	Tämän hetken summilla jako seuraava: Kuntien rahoitus/vakuus yhteensä 7 117 500 / 6 000 000
Laina 5 Iitin kunta 2 330 000 euroa	Kouvola 67 % (4 787 500 euroa / 4 020 000 euroa) Iitti 33 % (2 330 000 euroa / 1 980 000 euroa)

Mikäli vakuutta arvioidaan puhtaasti panttikirjojen määrän osalta, tulisi verkon realisointiarvon ylittää vähintään osuuspankin myöntämien lainojen kokonaismäärä 2,782 miljoonaa euroa, jotta kunnille kertyisi jako-osuutta. Tämä jako-osuus jakautuisi kuntien lainapääomien mukaisessa suhteessa, joka tällä hetkellä olisi Kouvola 67% ja Iitti 33%. Kuntien myöntämien lainojen kattamiseksi kokonaisuudessaan tulisi realisointiarvon olla tällöin vähintään 9 899 500 euroa. Laskelmassa ei ole huomioitu mahdollisia korkoja ja kuluja.

Tämän laskelman mukaiset jako-osuudet myös edellyttävät, ettei osuuskunnalla ole merkittäviä muita velkoja. Mikäli osuuskunnalla on muita velkoja, jaetaan yritysikiinnityskiinnitysveloille maksunsaantijärjestyksellään 5 §:n mukaan 50% kiinnitetyn omaisuuden arvosta, loppuosan jäädessä samalle etusijalle muiden vakuudettomien velkojen kanssa.

Mikäli osuuskunta joutuisi hakeutumaan yrityssaneeraukseen on yritys kiinnityksen realisointi todennäköisesti mahdotonta sen kohdistuessa koko osuuskunnan verkostoon, jota ei voine realisoida osittain niin, ettei samalla heikennetä olennaisesti osuuskunnan liiketoimintamahdollisuuksia.

Vakuuden kattavuus

Kymijoen Kyläkuidun rahoituksen osalta vakuuden arvon ja kattavuuden määrittäminen yksiselitteisesti ei ole ollut mahdollista, koska valokuituverkoille ei ole olemassa markkinoita, joista hinnannääritys olisi mahdollista johtaa. Myöskään realisointikäytäntöä ei varsinaisesti ole, kuntien tai niiden perustamien yhtiöiden oltua tavanomaisimmin verkkojen lunastajana mikäli erityisjärjestelyihin on jouduttu turvautumaan.

Kuitenkin huomioiden osuuskunnan aiemmat vastuut ja nyt haettava laina, on todettava, ettei vastavakuutena tarjottu yritys kiinnitys tule olemaan täysin kunnan saatavaa kattava jo johtuen yritys kiinnityksen oikeudellisesta asemasta. Tarjottua vakuutta ei näin ollen voida pitää ns. turvaavana vakuutena. Kuntalain 129 § edellytetään kunnan etujen turvaamista *riittävän kattavilla* vastavakuuksilla. Tämä tarkoittaa, että vakuuksien ei välttämättä tarvitse olla koko saatavaa kattava. Toisaalta minkä tahansa vakuuksien ei voida katsoa olevan riittävät vaan vakuuksien tulee, kuten em. pykälässä todetaan, vastavakuuksien tulee olla riittävän kattavat. Koska tarjotun vakuuden arvoa realisointitilanteessa on mahdoton varmuudella määrittää, jättää se kunnalle ainakin jossain määrin harkintavaltaa sen arvioimisessa onko vakuus riittävä vai ei.

Kymijoen kyläkuitu osuuskunnan ajautuminen insolvenssimenettelyyn ei kuitenkaan ole todennäköisin vaihtoehto huomioiden kuntien merkittävät rahoitusosuudet. Kuten ylempänä on todettu lainapäätöstä ei kuitenkaan voida perustaa tällaiselle olettamalle, vaan se tulee perustua objektiiviseen arvioon osuuskunnan kyvystä suoriutua lainan takaisinmaksusta päätöksen mukaisin ehdoin.

Euroopan unionin valtiontukisäännösten arviointi

Kunnan on päätöksenteossaan otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään. EU:n valtiontukisäännösten ja –määräysten vastaisessa menettelyssä ei ole kyse vain menettelyvirheestä (Kuntalaki 135 §). Kielletty valtiontuki voidaan määrätä korkoineen takaisinperittäväksi tuen saajalta. Korkeimman hallinto-oikeuden tekemän linjauksen mukaan kunnanhallitus valtiontukiviranomaisena on niin sanotun menettelyasetuksen ja kansallisen lain nojalla velvollinen tekemään päätökset kunnan aikaisemmin myöntämän komission päätöksessä tarkoitetun kielletyn valtion tuen takaisinperinnästä.

Euroopan unionin valtiontukisäännösten soveltuvuutta haetun lainan myöntämiseen on arvioitu asian liitteinä olevissa OTT Kaliman, KPMG:n ja asianajaja Simo Aution lausunnoissa ja muistioissa. Arvioiden perusteella esitetyt laina-ajat ja korot asettuvat tasolle joka ei muodosta kiellettyä valtiontukea ja eikä lainan myöntäminen esitetyin ehdoin siten olisi Euroopan unionin valtiontukisäännösten vastaista.

Yhteenveto

Riittävän nopeat ja toimivat tietoliikenneyhteydet ovat tärkeitä niin yrityksille kuin yksittäisille kuntalaisillekin. Niiden toteuttamiseen on olemassa erilaisia vaihtoehtoja ja teknologioita, joista kiinteä valokuituyhteys kiistatta ollee tällä hetkellä varmin ja nopein. Tietoliikenneyhteyksien parantaminen kunnassa on myös otettu Iitin kunnan kuntastrategiassa yhdeksi kunnan tavoitteeksi.

Kunnan kokonaisvastuut Kymijoen kyläkuitu osuuskunnan lainoista ovat tällä hetkellä noin 313.000 euroa. Mikäli kunta myöntää osuuskunnalle sen hakeman lainan, kasvaa kunnan kokonaisvastuu osuuskunnan rahoituksesta noin 2.643.000 euroon. Tämän lisäksi tulisi lainaan liittyvä kunnan 505.000 euron avustusosuus hankkeelle. Haetun lainan myöntäminen kasvattaa näin ollen kunnan riskiä nykyisestään merkittävästi.

Kunnan lainanantoa rajoittaa kuntalain 129 §. Ottaen huomioon Iitin kunnan taloudellinen tilanne, kertyneet ylijäämät ja niissä tiedossa ja odotettavissa olevat muutokset ja lähivuosien näkymät sekä Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan lainanhoitokyvystä tehdyt arviot ja sen tulevaisuuden lainanhoitokyvyn kehittymisen riippuminen pitkälti osuuskunnan omien kasvuennusteiden toteutumisesta, on laajakaistahankkeen rahoittamista haetun lainan myöntämisestä pidettävä kunnan kannalta merkittävänä taloudellisena riskinä.

Iitin kunnan taloudellinen kantokyky ja lainaan sisältyvä riski huomioiden, Iitin kunnan ei tulisi lähteä rahoittamaan osuuskunnan toteuttamaa laajakaistahanketta esitetyllä rahoitusmallilla eikä näin ollen myöntää osuuskunnalle sen hakemaa 2.330.000 euron lainaa.

Liitteet:

- Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan lainahakemus 3.8.2018.
- Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan esitys lainajärjestelystä 3.8.2018
- Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan hallituksen pöytäkirja 5/2018
- Kymenlaakson osuuspankin ilmoitus lainamuutoksista
- Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan tilinpäätös 2017
- Kuntien takauskeskuksen lausunto 21.12.2017
- Muistio Iitin kunnalta ja Kouvolan kaupungilta haetuista lainoista 21.12.2017 pidettystä neuvottelusta

- Muistio Kuntaliiton lakimiesten kanssa 3.1.2018 pidetystä neuvottelusta
- Oikeustieteen tohtori Kai Kaliman asiantuntijalausunto kunnan oikeudesta antaa laina Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnalle 29.4.2018
- Sopimusluonnos panttivelkakirjoista Kouvola-litti
- Sopimus yhteisten vakuuksien ottamisesta, hallinnoinnista ja realisoinnista 2014/2015
- Viestintäviraston päätös 24.8.2017 ennakon maksamisesta Vuolenkosken laajakaistahankkeelle

Salaiset liitteet (joko osittain tai kokonaan salassapidettävät - laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 24 §):

- Talco Knowhow Oy:n lausunto 31.8.2018 Kymijoen Kyläkuitu Osk:n velanhoitokyvystä 2018
- KPMG Oy Ab:n arvio 18.9.2018 Osuuskunta Kymijoen Kyläkuidulle myönnettyjen lainatakuseien ja lainan ehtojen muuttaminen – valtiontukioikeudellinen arvio Kouvolan kaupungille
- Asianajotoimisto Krogerus Oy:n asianajaja Simo Aution 20.9.2018 muistio valtiontukioikeudellisista näkökohdista osuuskunta Kymijoen Kyläkuidun rahoitusehtojen muuttamisesta syksyllä 2018
- Finnvera Oyj:n päätös 5.7.2018
- Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan tuloslaskelmaennuste
- Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan tilannekatsaus 9/2018

Oheismateriaali:

- Euroopan unionin komission tiendonanto (2016/C 262/01)

Tekstissä mainitut liitteet ja oheismateriaali sisältyvät esityslistan kohdille 5, 6 ja 7 yhteiseen liitekokonaisuuteen.

Lisätietoja: hallinto- ja talousjohtaja Jarkko Salonen, puh. 040 726 2990 ja kunnanjohtaja Riku Rönholm, puh. 040 735 3967

Ehdotus

kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se hylkää Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan lainahakemuksen.

Päätös

kunnanhallitus:

Keskustelun aikana Merja Lonka teki Sinikka Heinosen kannattamana seuraavan muutosesityksen:

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustoille, että se hyväksyy Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan lainahakemuksen sillä lisäyksellä, että hankealueiden vakituisista kotitalouksista vähintään 50 prosenttia on

liityttävä verkkoon.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja määräsi toimitettavaksi äänestyksen ja esitti suoritettavaksi nimenhuuto äänestyksen siten, että kunnanjohtajan ehdotus on JAA ja Merja Longan ehdotus on EI. Äänestysmenettely hyväksyttiin yksimielisesti.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 3 JAA-ääntä (Laaksonen, Vierumäki, Lehtinen E) ja 6 EI-ääntä (Heinonen, Kare, Tarula, Lonka, Ojala ja Savelainen).

Puheenjohtaja totesi kunnanhallituksen päättäneen esittää kunnanvaltuustoille, että se hyväksyy Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan lainahakemuksen sillä lisäyksellä, että hankealueiden vakituisista kotitalouksista vähintään 50 prosenttia on liityttävä verkkoon.

Eriävä mielipide:

Juha Vierumäki, Kyllikki Laaksonen, Eemeli Lehtinen ja Riku Rönholm jättivät päätökseen eriävän mielipiteen.

Kunnanvaltuusto

Esityslistan liitteet ja oheismateriaalit toimitetaan kunnanhallituksen esityksen mukaisena.

Liitteet ja oheismateriaalit postitetaan useassa eri lähetyksessä niiden suuren määrän vuoksi.

Ehdotus

kunnanhallitus:

Kunnanvaltuusto hyväksyy Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan lainahakemuksen sillä lisäyksellä, että hankealueiden vakituisista kotitalouksista vähintään 50 prosenttia on liityttävä verkkoon.

Päätös

kunnanvaltuusto:

Keskustelun aikana valtuutettu Hannu Suhonen esitti valtuutettu Juha Vierumäen kannattamana, ettei lainahakemusta hyväksytä.

Keskustelun aikana valtuutettu Olli Pasila esitti valtuutettu Siiri Mertakorven kannattamana, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.

Puheenjohtaja rajasi tämän jälkeen keskustelun koskemaan asian

palauttamista uudelleen valmisteltavaksi (pöydällepano). Päätettyään keskustelun tältä osin puheenjohtaja määräsi toimitettavaksi äänestyksen ja esitti suoritettavaksi nimenhuutoäänestyksen siten, että Pasilan uudelleen valmistelu (pöydällepano) esitys on JAA ja asian käsittelyn jatkaminen EI. Äänestysmenettely hyväksyttiin yksimielisesti.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 11 JAA-ääntä (Heinonen, Kare, Lonka, Mertakorpi, Mettälä, Pasila, Savelainen, Tuomala, Viitala, Yli-Kaitala ja Peltola) ja 15 EI-ääntä (Aalto, Alestalo, Dahl, Drockila, Hutri, Kankkunen, Koivunen, Laaksonen, Lehtinen E, Lehtinen S, Nordlund, Saarelma, Suhonen, Söderholm, Vierumäki). Lisäksi 1 TYHJÄ-ääni (Ojala).

Puheenjohtaja totesi kunnanvaltuuston päättäneen jatkaa asian käsittelyä ja avasi keskustelun uudelleen.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja määräsi toimitettavaksi äänestyksen ja esitti suoritettavaksi nimenhuutoäänestyksen siten, että kunnanhallituksen ehdotus on JAA ja Suhosen esitys on EI. Äänestysmenettely hyväksyttiin yksimielisesti.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 12 JAA-ääntä (Heinonen, Kare, Lonka, Mertakorpi, Mettälä, Ojala, Pasila, Savelainen, Tuomala, Viitala, Yli-Kaitala ja Peltola) ja 15 EI-ääntä (Aalto, Alestalo, Dahl, Drockila, Hutri, Kankkunen, Koivunen, Laaksonen, Lehtinen E, Lehtinen S, Nordlund, Saarelma, Suhonen, Söderholm ja Vierumäki).

Puheenjohtaja totesi kunnanvaltuuston päättäneen hylätä Kymijoen Kyläkuitu osuuskunnan lainahakemuksen.
